

Τα πρώτα λόγια της γέννας

Στα μέσα του 20ού αιώνα, οι μαιευτήρες και οι μαίες ζούσαν μαζί με τις εγκύους στον άδολο κόσμο της φαντασίας τους. Χωρίς υπερήχους να παρατηρούν την εξέλιξη του εμβρύου, χωρίς καρδιοτοκογράφους να ακούν τους χτύπους της καρδιάς του, μιλούσαν για κάτι το αληθινό που δεν το έβλεπαν, αλλά αισθάνονταν να μεγαλώνει και να κινείται μέσα στην κοιλιά της εγκύου.

Από τις πρώτες μέρες της καθυστέρησης της περιόδου, σκέφτονταν την εγκυμοσύνη και τον τρόπο της πραγματοποίησής της, στη διάρκεια μιας *γόνιμης συ-*

νουσίας. Τότε που μετά την εκσπερμάτιση και λίγο πριν την ωορρηξία, τα πολλά εκατομμύρια των σπερματοζωαρίων τρέχουν με μεγάλη ταχύτητα για να συναντήσουν και να γονιμοποιήσουν το ωάριο.

Ταυτόχρονα ξεκινούσε ο προβληματισμός για την όσο το δυνατόν γρηγορότερη διάγνωση της εγκυμοσύνης, με τις δύσκολες βιολογικές μεθόδους, που βασιζόταν στην παραγωγή και στην ανίχνευση από την αρχή της εγκυμοσύνης μιας ορμόνης, της χοριακής γοναδοτροπίνης. Η ορμόνη αυτή υπάρχει στα ούρα της εγκύου και ορισμένοι ευφυείς ερευνητές της εποχής εκείνης σκέφτηκαν να αξιοποιήσουν τα αποτελέσματα της δράσης της σε θηλυκά ποντίκια και κουνέλια και σε αρσενικούς βατράχους. Για το σκοπό αυτό, έκαναν ενέσεις με ούρα της εγκύου στα ζώα αυτά και λίγο χρόνο μετά τα θυσίαζαν και έβλεπαν αν οι ωοθήκες του ποντικού ή του κουνελιού είχαν αιμορραγίες ή αν η αμάρα του βατράχου είχε σπερματοζωάρια, που όλα αυτά ήταν σημάδια της παρουσίας εγκυμοσύνης.

Ακόμα φαντάζονταν για κάθε περίπτωση τις ίδιες εικόνες που υπήρχαν στα βιβλία της μαιευτικής και έδειχναν τα στάδια της εξέλιξης του εμβρύου μέσα στη μήτρα. Από την αρχή της καθυστέρησης, τότε πια που είχε πιαστεί το παιδί, δηλαδή είχε γίνει η σύλληψη, σκέφτονταν τις πρώτες εικόνες από το εσωτερικό της μήτρας. Αυτές που ήταν σχεδιασμένες στη *Μαιευτική του Λούρου*, το βιβλίο που το κουβαλούσαν αγκαλιά όλοι οι μαιευτήρες και οι μαίες της εποχής εκείνης.

Ήταν χαραγμένα στη μνήμη τους οι σχεδιασμένες εικόνες του τρίτου μήνα, με το πρόσωπο του εμβρύου να ξεχωρίζει από το υπόλοιπο σώμα του, με τα χέρια και τα πόδια του σχηματισμένα και τα έξω γεννητικά

του όργανα να φαίνονται πια καθαρά· του τέταρτου μήνα, με τα χαρακτηριστικά του προσώπου και τα δάκτυλα των χεριών και των ποδιών του να ξεχωρίζουν περισσότερο· του πέμπτου μήνα, με την *πόσθη* και τα *μεγάλα χείλη του αιδοίου* να παίρνουν τελειότερη μορφή. Να φαντάζονται ότι τον έκτο μήνα το έμβρυο αναπνέει και κινείται, όμως να πιστεύουν ότι όταν γεννηθεί στο μήνα αυτό δεν θα ήταν *βιώσιμο*, δηλαδή δεν μπορούσε να ζήσει· τον έβδομο μήνα να σκέπτονται ότι το σώμα του είναι ακόμα αδύνατο, αλλά θα είχε μεγαλύτερες πιθανότητες να ζήσει παρά αν γεννιόταν τον επόμενο μήνα· τον όγδοο μήνα να υπολογίζουν ότι το κορμάκι του αν και ήταν μεγαλωμένο, τις περισσότερες φορές που γεννιόταν δεν κατάφερνε να κρατηθεί στη ζωή και τον ένατο μήνα να φέρνουν στο νου τους τη μικρογραφία του ολοκληρωμένου πια ανθρώπου, με το μάκρος του να φθάνει τους σαράντα πέντε πόντους.

Στην αρχή του δέκατου μήνα, έγραφε το *βιβλίο της μαιευτικής*, τα νύχια των χεριών και των ποδιών του *ώριμου εμβρύου* εξέχουν από τα δάχτυλα, η μύτη, τα αφτιά και τα έξω γεννητικά όργανα είναι τέλεια σχηματισμένα, ενώ το βάρος του είναι περίπου τρεις χιλιάδες τριακόσια ογδόντα γραμμάρια για τα αγόρια και εκατό γραμμάρια λιγότερο για τα κορίτσια.

Ακόμα έδινε πληροφορίες για τον προσδιορισμό της ηλικίας του *γεννημένου παιδιού* με βάση το μήκος και το βάρος του. Έγραφε λοιπόν ότι από τον πρώτο μέχρι τον πέμπτο μήνα η ηλικία του προσδιοριζόταν από την τετραγωνική ρίζα του μήκους του, όπως αυτό μετριόταν από την κορυφή του κρανίου μέχρι τις φτέρνες του. Έτσι, όταν το μήκος ενός εμβρύου ήταν τέσσερα εκατοστά, η ηλικία του θα ήταν δύο μηνών, αφού πολλαπλασιά-

ζοντας τον αριθμό δύο με τον εαυτό του, προέκυπτε ο αριθμός τέσσερα, που ήταν το μάκρος του. Όμως από τον έκτο μήνα διαιρούσαν το μήκος του διά του πέντε. Αν λοιπόν το μήκος ενός εμβρύου ήταν τριάντα εκατοστά, η ηλικία του θα προέκυπτε από τη διαίρεση του τριάντα διά του πέντε, δηλαδή θα ήταν έξι μηνών.

Η *Μαιευτική* έγραφε ακόμα ότι, με βάση το βάρος, η ηλικία του εμβρύου προσδιορίζεται από έναν πίνακα που ορίζει ότι τον πρώτο μήνα πρέπει να είναι έντεκα γραμμάρια και προοδευτικά να αυξάνεται, για να φθάσει τα χίλια γραμμάρια τον έκτο μήνα και τα τρεις χιλιάδες τριακόσια γραμμάρια στο τέλος του ένατου μήνα.

Εξηγούσε ότι τόσο το μήκος όσο και το βάρος του εμβρύου εξαρτάται από το φύλο του, την ηλικία της μάνας και τον *τόκο* της, δηλαδή τον αριθμό των τοκετών της, ενώ παρεμβαίνουν και άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν τα δύο αυτά μεγέθη, με κυριότερο την ποσότητα της τροφής που προσλαμβάνει η έγκυος από τους πρώτους μήνες μέχρι τον τοκετό.

Ατελείωτες ήταν οι φανταστικές σκέψεις για τη ζωή που φύτευε και μεγάλωνε μέσα στη μήτρα, με την έγκυο να παρακαλεί το Θεό να γεννήσει ένα *καλό παιδί*, τον πατέρα να επιθυμεί να είναι αγόρι και το μαιευτήρα με τη μαία να αγωνιούν και να πασχίζουν για την ομαλή πορεία της εγκυμοσύνης και την *αίσια έκβαση* της γέννας.

Αλίμονο αν παρουσιαζόταν καμιά επιπλοκή, μια και αυτά που συνέβαιναν μέσα στη μήτρα δεν μπορούσαν οι γιατροί να τα παρακολουθήσουν και το μόνο που έκαναν ήταν να προσπαθούν να διαφυλάξουν την υγεία της γυναίκας. Πολλές φορές αναγκάζονταν να διακόψουν την εγκυμοσύνη για να σώσουν τη γυναίκα από μια

μεγάλη αιμορραγία, από την *εκλαμψία* και από πολλούς άλλους κινδύνους, που παρουσιάζονται σε όλους τους μήνες της εγκυμοσύνης.

Έτσι προχωρούσε η εγκυμοσύνη, με τις αλλαγές στο σώμα της γυναίκας να γίνονται όλο και περισσότερο έντονες, με το βάρος της να μεγαλώνει, να στρογγυλεύουν τα μάγουλά της και η κοιλιά της να προπορεύεται στο περπάτημά της. Στο δρόμο οι γριές την έφτυναν για να *μην τη ματιάσουν*, ανάλογα δε με το σχήμα της κοιλιάς της έκαναν και πρόβλεψη για το φύλο του παιδιού. Όταν ανέβαινε προς τα πάνω, έλεγαν ότι θα ήταν αγόρι, αν όμως ήταν πεσμένη προς τα κάτω, ότι θα γεννιόταν κορίτσι.

Αλλά και οι μαίες έκαναν πολλές φορές τις προβλέψεις τους από το μέτρημα των παλμών του παιδιού, που γινόταν με το *κοιλιοσκόπιο*, ένα μικρό ξύλινο ή μεταλλικό όργανο, που τη χοάνη του την ακουμπούσαν στην κοιλιά της γυναίκας και στο πάνω μέρος του έβαζαν το αφτί τους. Όταν η καρδιά του παιδιού χτυπούσε γρήγορα έλεγαν ότι μάλλον θα είναι κορίτσι και όταν ακουγόταν αργά και δυνατά ότι ήταν αγόρι. Με αυτά και πολλά άλλα περνούσαν οι μήνες μέχρις ότου έφτανε ο ένατος, που ήταν ο μήνας της γέννας.

Η χαρά όλων ήταν πολύ μεγάλη όταν η εγκυμοσύνη έφτανε στο τέλος της και παρουσιάζονταν τα πρώτα συμπτώματα της *γέννας*, δηλαδή οι πόνοι και το *σπάσιμο των νερών*. Στην αρχή επικρατούσε αναστάτωση στο σπίτι και μετά ακολουθούσε το τηλεφώνημα στο γιατρό ή στη μαία και άρχιζε γρήγορα η προετοιμασία για τη μεταφορά της *επιτόκου* στο μαιευτήριο, που γινόταν συνήθως από τον άνδρα και τη μάνα της.